

Inimese igavene teekond

Hans Wolf

DF 24.07.92

Aulis Sallise "Ratsamees", kolmas ja viimane "Astonia" külalisetendus-
test Stockholmis, on tõsine pähele üskõik missugusele teatrile.

Selles on lähiperspektiiv Ratsamehe ja tema naisega ning nende
suhted oma isandatega, revolutsioonilised teerõõvliid ja hulk inimesi.
Selles on ka sümbolne pilt Soomest Ida ja lääne vahel. Lõpuks veel
avar fresko inimese igavesest teekonnast - see kinistub, mida Ago-
Kadrik Kerge on heaks arvanud esile tõsta.

Seda rõhutatakse esimesel pilgul jahmatava võttega - ainus vahepeeg
paigutatakse teise vaatuse kontustseeni keskale. Kõla vaatust on sel-
gelt eristatud: harrastesaja Novgorodis, mille Ratsamees naha põletab ja
siis sealst põgeneb; kohus Soomes, kuhu Ratsamees ilmub vanameheks maskee
rituna, pärast seda kui tema naine on nõudnud tema surma kuulutamist,
ja lõpuks Robin Hoodi elu metsas ebaõnnestunud revolutsioonikatsega.

Lahendusel on ilmselt siiski dramaatilisi celiseid. Rahvas, kelle hul
gas leidub kõike kivisaja inimestest kuni ülikondades ametnikeni, peab
ühes kohast teise liikuma avatud eesriide ees ja Ratsamehe sisenemine
kohtusse ^{māju} nagu klapiöö ja ^{teguksimine} filmivõtteplatsil.

Sellega pole tabatud Soida, et rahva rollist saaks kuidagi ühemõtte-
lise pildi coparis, mis selgelt pooldab inimesi ja on võimuste vas-
tu. Rahvahulk koosneb ettevaatamatutest, kes on kerged ohvrid populistli
kele juhtidele, kuid antisantropilised jooned pole lavastuse leiutis,
vaid leiduvad juba tekstis.

See teeb ka pildi ratsanikupaarist kahemõtteliseks ja raskestiära-
tetavaks. Aga ratsaniku naise Anna ilus lauluhääli lahkumisel tapetud
ratsamehest tõmbab publiku sümpaantia tema poole. Siin sai Helvi Saamat
lasta oma häälel kõlada nii, nagu ei võimaldanud talle seda nistiroil
"Barbara von Tisenhusenis".

Teiselt poolt on Rubini muusika, eriti "Beigi Spetajas", moodsa ja
huvitava kui Sallise mõistegi läbikomponeeritud, efektne, kuid siiski
veidi hilisromantiliselt ringiuitav helikeel "Ratsamehes" Hannu Biste-
ri muusikalisel juhtimisel.

Mati Palmil miniesas polenud mingit kartust oma jõulise bassbaritoni
nessi hulka ära kadada. Novgorodi kaupases sai säiluseõbiva kehastuse
Ivo Kusselt, kellel tuli külalisetenduste ajal kanda teatud koormat.
Peab minetama ka metsocoproni Urve Tautsi eredat kajatust Ratsamehe
last otavast naisest kontustseenis.

- 2 -

Nende osatäitnised (soome keeles) aitavad kaasa külalisetenduste vahel kõige tugevana teose õnnestumisele... 15 aastat tagasi juhatas "Ratsamees" sisse Soome ooperi-reenessansi. Olaviliana müüride puudumise korraldab Georg Sanderi poolt välja töötatud lihtne lavakujundus, kus on üllatuste jaoks jäetud portaal suurte plokkide keskele.